

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

2017 YILINI GERİDE BIRAKIRKEN

Zaman yine akıp geçti ve bir yılın daha sonuna geldik. 2017 yılı acı-tatlı hatıralar ile mazideki yerini aldı. Kimimiz işini geliştirdi, büyüttü. Kimimiz belki yanlış kararlar aldı, yanlış yatırımlar yaptı. Ancak neler yaşanmış olursa olsun, yarına daha umutlu bakmak için mutlaka haklı sebeplerimiz vardı veya oldu. En azından yaparak, yaşayarak öğrenmiş olduk. Ünlü filozof Nietzsche "**beni yok etmeyen her şey daha güçlü kılar**" diyerek acı da olsa yaşanmışlıkların yani tecrübenin önemine güçlü bir vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla her birimiz dünden daha güçlü, daha bilinçli ve daha ümitli olarak yeni yıla girmeliyiz.

Bilindiği gibi, Türkiye'de 2016 yılı ekonomik, siyasi ve sosyal açıdan oldukça zorlu geçmişti. Fetö terör örgütünün hain darbe girişimi halkın sağduyusu ve tavrını demokrasiden yana koymasıyla bertaraf edilmişti. Ancak 2016 yılının üçüncü çeyreğinde ekonomimizin **binde 8** oranında küçülmesi sözkonusu olmuştu. Buna bağlı olarak 2016 yılı sonunda Türkiye ekonomisi 2009 yılındaki küçülmenin ardından **yüzde 3,2 ile en düşük büyümesini** gerçekleştirmişti. Üretim artışındaki yavaşlama kaçınılmaz olarak istihdam artışına da yansımış ve **işsizlik yüzde 10,9** düzeyine yükselmişti. Bu arada **ihracat yüzde 0,9, ithalat yüzde 4,2 oranında gerilemişti. Turizm gelirlerindeki gerileme ise yüzde 30'u bulmuştu.**

2017 yılına gelindiğinde 2016'da karşılaşılan hasarların büyük ölçüde giderilmiş olduğu görülüyor. Nitekim yılın ilk dokuz aylık bölümünde ekonomi, 2016 yılının aynı dönemine göre **yüzde 7,4** oranında büyümüştür. Bu rakam 2013 yılından sonraki en büyük büyüme rakamına karşılık gelmektedir. Yüksek büyümeye bağlı olarak 2017 yılı üçüncü çeyreğinde **istihdam**, 2016 yılının üçüncü çeyreğine göre **bir milyon 355 bin kişi artmış, işsiz sayısı ise 89 bin kişi azalmıştır.** Bu olumlu gelişmeler dış ticarete de yansımış, yılın 10 aylık bölümünde **ihracat yüzde 10,3, ithalat yüzde 16,5 oranında artmıştır. Turizm gelirlerinde** ise yılın ilk dokuz aylık bölümünde **yüzde 16,4** oranında **artış** kaydedilmiştir. Bu gelişmeler 2017 yılında ekonominin reel boyutunda normalleşme yaşandığını ortaya koymaktadır. Temennimiz bu normalleşmenin 2018 yılında daha yüksek bir ekonomik performansa zemin oluşturmasıdır. Ekonominin parasal-finansal boyutuna baktığımızda ise bazı olumsuz gelişmeler yaşandığı görülmektedir. Nitekim 2017'de, 2016 yılı Kasım ayı sonunda **yüzde 7 olan TÜFE enflasyonu yüzde 13'e, yüzde 6 olan ÜFE enflasyonu yüzde 17'ye yükselmiştir.** Bu gelişmenin gerisindeki en önemli faktör ise döviz kurlarındaki yüksek oranlı artış olmuştur. Nitekim 2016 yılının 11 aylık bölümüne göre 2017 yılının aynı döneminde

ortalama olarak **Dolar yüzde 22, Euro yüzde 23** oranında artmıştır. Kurlardaki bu artışın ihracatı daha fazla olumlu etkilemesi beklenirken, ithalattaki artış daha fazla olmuştur. Bu gelişmenin gerisinde ise hala yüksek oranlarda olan dış girdi ve ürün bağımlılığı bulunmaktadır. Devletimizin bu konuda önemli ve somut adımlar atması ve yeni teşvikler ile yerli üretimi desteklemeye yönelmesi fayda sağlayacaktır.

2017 yılında döviz kurlarında ve büyük ölçüde buna bağlı olarak enflasyonda yaşanan artışlar kredi faizlerinde de artışa neden olmuştur. Bu gelişme hem finansman maliyeti artırmış hem de krediye ulaşımı güçleştirmiştir. Ancak Devletimizin KKDF destekli kredi mekanizmasını devreye almasıyla kredi kullanımı ve vadeli ödeme araçlarında yaşanabilecek olası sorunlar önemli ölçüde engellenmiştir. Nitekim Kasım ayı sonu itibariyle **toplam kredi hacmi yüzde 23,5 oranında artarken, takipteki kredilerin sadece yüzde 11 oranında artması, karşılıksız çek sayısının yüzde 44 oranında gerilemesi** sözkonusu olmuştur. Bu gelişmeler ödeme araçlarında önemli sorunlar yaşanmadığını ortaya koymaktadır.

2017 yılında esnaf ve sanatkarlarımız açısından da olumlu gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. Nitekim toptan ve perakende ticaret, ulaştırma ve depolama, konaklama ve yiyecek hizmetlerini kapsayan hizmetler sektörü yılın ilk çeyreğinde **yüzde 6,4**, ikinci çeyrekte **yüzde 5,9**, üçüncü çeyrekte ise **yüzde 20,7** oranında büyümüştür. Kasım ayı sonu itibariyle **esnaf ve sanatkar kredilerindeki yıllık artış yüzde 19 düzeyine ulaşmıştır.** Dolayısıyla zorlu 2016 yılının ardından 2017 yılı esnaflarımızın genel olarak biraz daha fazla nefes alabildiği, işlerini artırabildiği bir yıl olmuştur. 2018 yılından beklentilerimiz ise, ekonomimizin yüksek oranda büyümeye devam etmesi, KKDF destekli kredilerin artmasına imkan verilmesi, döviz kurlarında istikrarın sağlanması, enflasyonun gerilemesi, işsizliğin azaltılabilmesidir.

Esnaf ve sanatkar kardeşlerimize ise sağlıklı ve bereketli bir yeni yıl dileklerimi iletiyorum.

ZEKERİYA MUTLU
BAŞKAN

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF VE SANATKAR KÖŞESİ

TORBA YASA HAKKINDA BİLGİLENDİRME

5 Aralık 2017 tarihli, 30261 sayılı Resmi Gazete’de “7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” yayınlanmıştır. Torba Yasa adıyla da ifade edilen söz konusu kanunda birçok düzenleme mevcuttur.

Torba Yasa içerisinde esnaf ve sanatkarlarımızı yakından ilgilendiren değişiklikler şu şekilde özetlenebilmektedir:

▪ **Kaçakçılıkla Mücadele ile ilgili düzenleme:**

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kağıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak **satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere 3 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası** verilecektir.

▪ **Esnaf Ahilik Sandığı ile ilgili düzenleme:**

Esnaf Ahilik Sandığı ödemeleri, başka bir ifadeyle esnaf ve sanatkarlara yönelik oluşturan ahilik sandığı ile ilgili kanun maddesinin yürürlüğe giriş tarihi 1 Ocak 2018 tarihinden 1 Ocak 2020 tarihine ertelenmiştir.

▪ **Özel Tüketim Vergisi ile ilgili düzenleme:**

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun III sayılı listenin (A) cetvelinde yer alan; kolalı gazozlar, malttan üretilen biralar, taze üzüm şarabı, köpüklü şaraplar, vermut ve diğer üzümlü taze üzüm şarapları, alkol derecesi %18 ve altı olan içecekler, fermente edilmiş diğer içecekler, alkol derecesi %22’den fazla olan içecekler, diğer alkollü içecekler, alkol derecesi %80’den az olan etil alkoller, cin ve geneva, votka, likörler, rakı ve diğer içeceklere;

- ✓ Meyve suları ve sebze suları,
- ✓ Sular ve alkolsüz diğer içecekler,
- ✓ Sade gazozlar,
- ✓ Meyveli gazozlar ve
- ✓ Alkolsüz biralar eklenmiş olup, vergi oranı yüzde 10 olarak belirlenmiştir.

Ayrıca,

III sayılı listenin (B) Cetvelinde yer alan; tütün içeren purolar, uçları açık purolar, sigarillolara;

- ✓ Diğerleri adı altında makaron kalemi eklenmiş olup, vergi oranı yüzde 65,25 düzeyinde belirlenmiştir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİ GÜNDEMİ

ÜÇÜNCÜ ÇEYREKTE BÜYÜME

Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde **yüzde 11,1** gibi oldukça yüksek bir oranda büyüdü. Bu hız 2011 yılından sonraki en yüksek büyüme oranına karşılık gelmektedir. Böylece **yılın ilk dokuz ayındaki ortalama büyüme yüzde 7,4 düzeyine ulaştı**. Bu oran ilk dokuz ay itibarıyla 2013 yılından sonraki en yüksek büyüme oranı olmuştur. Böylece Türkiye 2016 yılında yavaşlayan büyüme hızını yeniden bir üst platoya taşıyabilmiştir. Ancak, büyüme hızının kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik açısından bazı sorunları olduğu da dikkati çekmektedir.

Sektörel boyutta değerlendirme yapıldığında, tarım dışında, dengeli bir büyüme yaşandığı görülmektedir. Nitekim yılın üçüncü çeyreğinde **tarım sektörü yüzde 2,8** oranında büyürken **sanayi sektörü yüzde 14,8**, **hizmetler sektörü yüzde 20,7**, **inşaat sektörü yüzde 18,7** oranında büyümüştür. Bu veriler 2011 yılının ardından en yüksek oranlı üçüncü çeyrek büyümesinin 2017 yılında yaşandığına işaret etmektedir.

Harcamalardaki büyüme incelendiğinde ise yılın üçüncü çeyreğinde; **özel tüketimin yüzde 11,7**, **yatırımların yüzde 12,4**, **mal ve hizmet ihracatının yüzde 17,2**, **ithalatın yüzde 14,5**, **kamu tüketiminin ise yüzde 2,8** oranında büyüdüğü görülmektedir. Bu veriler de, kamu tüketimi dışında, dengeli bir harcama büyümesine işaret etmektedir.

2017 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen yüksek oranlı büyümenin dinamiklerini şöyle özetlemek mümkündür;

1. Baz etkisi: Bilindiği gibi Türkiye ekonomisi 2016 yılının üçüncü çeyreğinde küçülmüştü. Bu olumsuzluk 2017 yılı üçüncü çeyrek büyümesi için olumlu baz etkisi yapmıştır.

2. Rusya ile ilişkilerin normalleşme rotasına girmesi: Rusya ile yaşanan "uçak krizi" sonrası zorlu bir döneme giren Türkiye-Rusya ilişkileri 2017 yılının üçüncü çeyreğinde hem tarım ürünleri ihracatının artması hem de Rus turistlerin yeniden gelmesi nedeniyle büyümeye olumlu katkı yapmıştır.

3. Kur artışlarının etkisi: Küresel koşulların da rol oynadığı gelişmelerin sonucunda birçok gelişmekte olan

ülke gibi Türkiye'de de kurlar artmıştır. Bu gelişme bir taraftan ihracatı teşvik etmiş, diğer taraftan da yerli üreticiye rekabet avantajı sağlayarak ithalatı kısmen de olsa baskılamıştır.

4. KKDF destekli krediler: Bu krediler özsermayesi zayıf, finansman yükü yüksek firmaların likidite sorunu yaşamadan hem banka kredilerini hem de tedarikçilere yapılması gereken ödemelerini çevirmelerine imkan vermiştir. Bu durum üretim üzerindeki finansman zorluğunu azaltarak iç ve dış talebe kolaylıkla cevap verilebilmesini sağlayarak büyümeye katkı yapmıştır.

5. ÖTV ve KDV indiriminin sona erecek olması: Darbe girişiminin ekonomide yarattığı olumsuzlukları tamir etmek amacıyla mobilya ve beyaz eşyada sağlanan vergi indirimlerinin (ÖTV ve KDV indirimi) Eylül ayı, yani üçüncü çeyreğin son ayında bitecek olması, tüketicilerin talebini artırmasına neden olmuştur. Böylece canlanan iç tüketim talebi büyümeye katkı vermiştir.

6. Uzun (10 gün) Kurban Bayramı tatili: Uzun süreli tatiller üretimde aksamalara yol açmakla birlikte, halkın seyahat ve tüketim harcamalarının artmasına neden olmaktadır. Kanımızca bu yılki 10 günlük kurban bayramı tatili, yaz aylarına denk gelmesinin de etkisiyle, büyümeye talep yönlü katkı yapmıştır.

7. Tüketici kredilerindeki artış: 2016 yılı üçüncü çeyreğinde 2015 yılının aynı dönemine göre sadece yüzde 5 artan tüketici kredileri (kredi kartı hariç), 2017 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 19,3 oranında artmıştır. Artan kredi kullanımı doğal olarak talebi canlandırarak büyümeyi desteklemiştir.

8. İstihdam seferberliği ve istihdam artışı: Hükümetimizce başlatılan istihdam seferberliği en yüksek yansımaları yılın üçüncü çeyreğinde gerçekleştirmiştir. Nitekim istihdam; 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 1,9, ikinci çeyrekte yüzde 2,2, üçüncü çeyrekte ise yüzde 4,9 oranında artmıştır. İstihdam artışı gelir artışına, gelir artışı ise talep artışına, talep artışı da üretim artışına imkan vermiştir.

Bu yüksek oranlı büyümenin sürdürülebilirlik sorunu olduğu açıktır. Temennimiz uygulanacak uyumlu para ve maliye politikaları ile 2018 yılında da ekonominin yüksek oranlı büyüebilmesidir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

	2016		2017										
GÖSTERGE	KASIM	ARALIK	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM
İMALAT SAN. KKO (%)	76,4	76,5	75,5	75,4	74,9	78,4	78,8	79,0	78,7	78,8	79,0	79,7	79,9
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	95.783	108.044	25.689	34.658	55.616	57.998	65.799	66.164	62.384	54.890	53.423	70.488	75.956
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	83.635	87.107	76.493	81.990	96.313	82.590	87.536	79.544	75.618	44.926	64.166	79.904	74.966
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	27.067	26.669	26.672	26.956	27.489	28.157	28.488	28.703	28.758	28.828	28.797		
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	3.715	3.872	3.985	3.900	3.642	3.287	3.225	3.251	3.443	3.404	3.419		
İŞSİZLİK ORANI (%)	12,1	12,7	13,0	12,6	11,7	10,5	10,2	10,2	10,7	10,6	10,6		
TOPLAM MEVDUAT(Milyon TL)	1.229.210	1.259.706	1.294.552	1.252.762	1.291.186	1.308.306	1.342.638	1.342.064	1.352.354	1.372.970	1.387.452	1.438.022	1.459.543
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	10,5	10,6	10,6	10,9	11,3	11,8	12,6	13,1	13,2	13,0	13,0	13,1	
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	10,8	10,6	10,8	10,9	11,0	11,5	12,4	13,2	13,5	13,5	13,4	13,3	
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	10,2	10,3	10,3	10,4	10,7	11,1	11,7	12,4	12,9	13,2	13,4	13,5	
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	1.724.691	1.763.554	1.848.664	1.801.462	1.861.814	1.888.680	1.926.140	1.951.679	1.972.791	1.988.723	2.027.120	2.083.451	2.129.478
MALİ KREDİLER (Milyon TL)	47.672	50.133	51.797	49.518	50.458	49.774	49.146	52.415	52.143	52.633	54.976	56.137	57.933
TİCARİ KREDİLER (Milyon TL)	1.265.156	1.293.510	1.375.085	1.325.700	1.376.937	1.399.414	1.432.135	1.447.616	1.462.414	1.470.347	1.498.801	1.551.607	1.519.530
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	331.213	337.798	340.282	344.278	352.197	357.880	362.170	367.707	373.514	379.738	384.986	388.434	392.393
KONUT(Milyon TL)	160.274	164.058	165.602	168.020	172.843	176.290	178.223	180.652	182.684	185.078	186.940	188.310	189.962
TAŞIT (Milyon TL)	6.436	6.718	6.638	6.580	6.542	6.538	6.535	6.619	6.671	6.709	6.673	6.723	6.843
DİĞER (Milyon TL)	164.503	167.022	168.042	169.678	172.812	175.052	177.402	180.436	184.159	187.951	186.940	193.401	195.588
KREDİ KARTI (Milyon TL)	80.650	82.113	81.500	81.966	82.222	81.612	82.699	83.941	84.720	86.005	88.357	87.273	87.622
KREDİ FAİZİ (Taşıt %)	13,7	13,9	15,2	15,6	15,4	15,9	15,4	14,8	16,0	16,3	16,4	15,7	14,5
KREDİ FAİZİ (Konut %)	11,7	11,4	11,5	11,4	11,1	11,4	11,7	11,8	12,0	13,0	12,9	13,0	13,1
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	14,0	14,3	14,0	14,7	15,3	16,4	14,1	16,5	17,0	17,3	16,6	16,5	16,3
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam-Milyon TL)	27.657	27.965	28.682	28.380	28.907	29.358	29.569	29.924	30.157	30.818	31.005	31.742	32.924
TL CİNSİNDEN(Milyon TL)	23.385	23.658	23.870	24.081	24.539	25.067	25.197	25.380	25.537	25.874	25.929	26.257	27.134
DÖVİZ CİNSİNDEN(Milyon TL)	4.271	4.307	4.812	4.300	4.368	4.291	4.372	4.544	4.620	4.944	5.076	5.485	5.790
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki payı-%)	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	57.125	57.998	59.410	60.187	60.663	61.339	62.131	61.246	62.118	62.912	62.617	63.461	
Kredi Kartları	8.160	8.035	8.170	8.133	8.139	8.143	8.198	7.759	7.860	7.971	7.625	7.667	
Ferdi Kredi Konut	868	886	881	881	875	867	869	863	847	832	834	834	
Ferdi Kredi Otomobil	230	227	230	227	224	221	220	214	215	214	214	212	
Ferdi Kredi Diğer	10.728	10.632	10.719	10.591	10.587	10.547	10.552	10.225	10.351	10.460	10.194	10.273	
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	6.735	6.919	7.239	7.463	7.599	7.712	7.914	7.914	8.226	8.344	8.451	8.990	
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	2.179	2.174	2.231	2.241	2.274	2.303	2.290	2.314	2.323	2.336	2.332	2.353	
İnşaat	5.313	5.392	5.428	5.521	5.610	5.630	5.927	5.848	6.030	6.116	6.145	6.299	
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	1.430	1.628	1.738	1.829	1.823	1.863	1.896	1.896	1.910	1.953	1.953	2.028	
Diğer	21.482	22.103	22.721	23.270	23.534	24.053	24.233	24.212	24.355	24.686	24.869	24.805	
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	88,6	90,0	84,5	70,1	82,1	70,2	76,0	79,8	78,6	79,9	82,8	78,2	
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	1.134,60	1.602,60	1.297,80	906,9	892,2	1.033,90	926,2	929,9	1.093,30	1.019,10	1.135,70	1.239,40	
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	48,8	34,2	50,4	31,2	30,4	15,0	38,7	23,4	24,2	12,3	24,0	36,4	24,6
KARŞILIKSIZ ÇEK TUTARI (Milyon TL)	1.726,70	1.358,40	1.716,50	1.118,80	1.073,90	605,3	1.251,50	830,5	881,6	561,8	927,9	1.361,40	1.131,10
KURULAN ŞİRKET SAYISI	5.592	4.885	6.275	5.617	6.146	6.447	6.250	6.039	5.269	6.674	5.105	6.992	6.971
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	1.167	1.896	2.142	815	720	810	861	1.112	1.211	1.313	951	1.375	1.228
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	7,00	8,53	9,22	10,13	11,29	11,87	11,72	10,90	9,79	10,68	11,20	11,90	12,98
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	6,41	9,94	13,69	15,36	16,09	16,37	15,26	14,87	15,45	16,34	16,28	17,28	17,3
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	141.890	142.895	144.576	144.297	146.021	146.877	148.353	148.625	151.411	152.851	153.764	154.866	
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	198.012	198.433	200.661	200.910	202.142	203.735	207.464	207.167	214.008	216.560	221.246	225.509	
ORTALAMA DOLAR KURU	3,2700	3,4920	3,7380	3,6760	3,6690	3,6570	3,5670	3,5220	3,5630	3,5160	3,4710	3,6660	3,8830
ORTALAMA EURO KURU	3,5380	3,6850	3,9690	3,9150	3,9190	3,9140	3,9360	3,9520	4,0950	4,1470	4,1410	4,3120	4,5540
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,0820	1,0550	1,0620	1,0650	1,0680	1,0700	1,1030	1,1220	1,1490	1,1800	1,1930	1,1760	1,1730